

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 18a/2017

pentru controlul constituționalității articolului 41 alineatele (4) și (5) din
Codul educației al Republicii Moldova nr. 152 din 17 iulie 2014, a
Hotărârii Parlamentului nr. 1531-XIII din 25 februarie 1998 privind
instituirea Fondului extrabugetar pentru manuale și a Hotărârii
Guvernului nr. 876 din 22 decembrie 2015 cu privire la
asigurarea cu manuale a elevilor

(asigurarea elevilor cu manuale școlare)

CHIȘINĂU

31 martie 2017

Curtea Constituțională, statuând în componența:

DI Alexandru TĂNASE, președinte,
DI Aurel BĂIEȘU,
DI Igor DOLEA,
DI Victor POPA,
DI Veaceslav ZAPOROJAN, judecători,
cu participarea dnei Aliona Balaban, grefier,

Având în vedere sesizarea depusă la 14 februarie 2017,
Înregistrată la aceeași dată,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 31 martie 2017 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La 14 februarie 2017, dna Maia Bănărescu, Avocatul Poporului pentru drepturile copilului, a adresat Curții Constituționale o sesizare, prin care solicită controlul constituționalității articolului 41 alin. (4) și alin. (5) din Codul educației nr.152 din 17 iulie 2014, a Hotărârii Parlamentului nr. 1531-XIII din 25 februarie 1998 privind instituirea Fondului extrabugetar pentru manuale și a Hotărârii Guvernului nr. 876 din 22 decembrie 2015 cu privire la asigurarea cu manuale a elevilor.

A. Motivele sesizării

2. Motivele sesizării, astfel cum au fost expuse de autorul acesteia, pot fi rezumate după cum urmează.

3. În conformitate cu prevederile art.41 alin. (3) din Codul educației, elevii din învățământul primar sunt asigurați cu manuale școlare în mod gratuit. Totodată, alin. (4) al aceluiași articol prevede că elevii claselor V–XII sunt asigurați cu manuale școlare conform schemei de închiriere aprobate de Ministerul Educației, iar potrivit alin.(5), elevii din familiile social vulnerabile beneficiază de facilități la închirierea manualelor școlare, în condițiile stabilite de Guvern.

4. La 22 decembrie 2015, în temeiul prevederilor legale enunțate supra și al Hotărârii Parlamentului privind instituirea Fondului extrabugetar pentru manuale, Guvernul a aprobat Hotărârea nr. 876 cu privire la asigurarea cu manuale a elevilor. Potrivit punctului 3 din Anexa nr.3 la hotărârea menționată, schema de închiriere prevede stabilirea și încasarea unei plăți (cotă-parte din costul manualului) pentru închirierea manualelor date în utilizare elevilor pentru un an de studii.

5. Totodată, plata de închiriere a manualelor se stabilește anual de către Fondul special pentru manuale, creat prin Hotărârea Parlamentului nr. 1531-XIII din 25 februarie 1998.

6. Prin urmare, autorul sesizării consideră că prevederile art. 41 alineatele (4) și (5) din Codul educației contravin dispozițiilor articolelor 1 alin.(3), 4, 16, 35, 54 din Constituție.

B. Legislația pertinentă

7. Prevederile relevante ale Constituției (republicată în M.O., 2016, nr.78, art. 140) sunt următoarele:

Articolul 35 Dreptul la învățătură

„(1) Dreptul la învățătură este asigurat prin învățământul general obligatoriu, prin învățământul liceal și prin cel profesional, prin învățământul superior, precum și prin alte forme de instruire și de perfecționare.

[...]

(4) Învățământul de stat este gratuit.

[...]

(7) Învățământul liceal, profesional și cel superior de stat este egal accesibil tuturor, pe bază de merit.

[...]”.

8. Prevederile relevante ale Codului educației al Republicii Moldova nr. 152 din 17 iulie 2014 (M.O., 2014, nr. 319-324, art. 634) sunt următoarele:

Articolul 41 Manualele școlare

„(1) În instituțiile de învățământ general se utilizează manuale școlare, elaborate în baza Curriculumului național, selectate și editate prin concurs, în baza unui regulament aprobat de Ministerul Educației.

(2) În instituțiile de învățământ general se pot utiliza și manuale alternative, elaborate în baza Curriculumului național, selectate pe bază de concurs și recomandate de Ministerul Educației.

(3) Elevii din învățământul primar sunt asigurați cu manuale școlare în mod gratuit.

(4) Elevii claselor V–XII sunt asigurați cu manuale școlare conform schemei de închiriere aprobate de Ministerul Educației.

(5) Elevii din familiile social vulnerabile beneficiază de facilități la închirierea manualelor școlare, în condițiile stabilite de Guvern. ”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului sesizării

9. În motivarea sesizării, Avocatul Poporului pentru drepturile copilului susține că dispozițiile contestate, care impun achitarea unor plăți de către elevii claselor V-XII pentru manualele școlare, contravin

principiului gratuității învățământului de stat prevăzut de art. 35 din Constituție.

10. Autorul sesizării consideră că statul, prin impunerea achitării unor plăți pentru manualele școlare, comite ingerințe care nu sunt necesare într-o societate democratică. Totodată, statului îi revine obligația negativă de a se abține de la orice conduită care ar împiedica exercitarea dreptului fundamental garantat de art.35 din Constituție.

11. În final, autorul sesizării pretinde că prevederile art. 41 alin. (4) și (5) din Codul educației sunt contrare articolelor 1 alin.(3), 4, 16, 35, 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

12. Examinând admisibilitatea sesizării, Curtea reține următoarele.

13. În conformitate cu articolele 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, 4 alin.(1) lit. a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 4 alin. (1) lit. a) din Codul jurisdicției constituționale, sesizarea privind controlul constituționalității legilor, hotărârilor Parlamentului și hotărârilor Guvernului ține de competența Curții Constituționale.

14. Articolele 25 lit. i¹) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 38 alin. (1) lit. i¹) din Codul jurisdicției constituționale abilitază Avocatul Poporului pentru drepturile copilului cu dreptul de a sesiza Curtea Constituțională.

15. Curtea menționează că, potrivit normelor constituționale, prerogativa Curții este de a stabili corelația dintre normele contestate și textul Constituției, ținând cont de principiul supremației acesteia.

16. Totodată, Curtea subliniază că, potrivit art. 24 alin. (2) și alin. (4) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. 39 din Codul jurisdicției constituționale, sesizarea trebuie să fie motivată, să cuprindă obiectul și împrejurările pe care subiectul își întemeiază cerințele, să expună normele legale și argumentele, care demonstrează că prevederea contestată contravine Constituției, precum și legătura cauzală directă între norma contestată și argumentele invocate.

17. Examinând sesizarea, Curtea constată că, deși autorul, prin cerințele finale ale sesizării, a solicitat Curții să exercite controlul constituționalității art. 41 alin. (4) și alin. (5) din Codul educației nr.152 din 17 iulie 2014, a Hotărârii Parlamentului nr. 1531-XIII din 25 februarie 1998 privind instituirea Fondului extrabugetar pentru manuale și a Hotărârii Guvernului nr. 876 din 22 decembrie 2015 cu privire la asigurarea cu manuale a elevilor, în motivarea sesizării s-a referit, în esență, la dispozițiile art. 41 din Codul educației în partea ce vizează asigurarea elevilor claselor V-XII cu manuale școlare potrivit schemei de închiriere.

18. În același timp, Curtea observă că autorul sesizării, invocând încălcarea dispozițiilor constituționale cuprinse la art. 1 alin.(3), care consacră statul de drept și valorile care stau la baza acestuia, art. 4, referitor la interpretarea și aplicarea dispozițiilor constituționale privind drepturile și libertățile omului în raport cu normele internaționale, art. 16,

referitor la egalitatea în fața legii, art. 35, privind dreptul la învățătură, și art. 54, referitor la restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți, *de facto*, susține că prin dispozițiile legale criticate nu se asigură realizarea principiului gratuității învățământului de stat, garantat de art.35 alin. (4) din Constituție.

19. Curtea reține că obiectul sesizării este similar cu obiectul sesizării nr.162a/2016, asupra căruia instanța de contencios constituțional s-a pronunțat prin Hotărârea nr.7 din 17 februarie 2017 pentru controlul constituționalității articolului 41 alin. (4) din Codul educației, considerentele acestei hotărâri fiind valabile și urmează a fi aplicate *mutatis mutandis* și în prezenta cauză.

20. Prin Hotărârea nr. 7 din 17 februarie 2017, Curtea a reținut că, potrivit articolului 35 din Constituție, dreptul la învățătură este asigurat prin: **(1) învățământul general obligatoriu;** (2) învățământul liceal și cel profesional, (3) învățământul superior, precum și alte forme de instruire și de perfecționare, iar articolul 35 alin. (7) din Constituție prevede că învățământul liceal, profesional și superior de stat este egal accesibil tuturor, **pe bază de merit** (§ 40).

21. Ținând cont de prevederile articolului 35 alin. (1) și alin. (7) din Constituție, Curtea a statuat că **prin învățământul general obligatoriu** constituanta legislativă a avut în vedere învățământul primar și gimnazial, căruia i-a acordat un regim juridic obligatoriu. Însă următoarele cicluri de învățământ (liceal, profesional și cel superior), așa cum rezultă din logica interpretării art. 35 din Constituție, este accesibil tuturor numai pe bază de merit (§ 48).

22. Totodată, în această hotărâre Curtea a reținut că **în sfera învățământului general obligatoriu regula este gratuitatea acestuia** și odată ce statul, potrivit prevederilor constituționale, și-a asumat responsabilitatea de a asigura învățământul gratuit, respectiv urmează să realizeze această obligație pozitivă prin acordarea de mijloace necesare procesului de învățământ **în mod gratuit** (§§ 41- 42).

23. În virtutea prevederilor constituționale, potrivit cărora învățământul general este obligatoriu și gratuit, cheltuielile pentru formarea educațională în instituțiile de învățământ general obligatoriu trebuie să fie acoperite totalmente de la bugetul de stat (§ 49).

24. Prin urmare, Curtea a statuat că dispozițiile art. 41 alin. (4) din Codul educației, în partea în care reglementează asigurarea elevilor claselor V-IX cu manuale școlare conform schemei de închiriere, aprobată de Ministerul Educației, sunt contrare principiului constituțional al gratuității învățământului, prevăzut la articolul 35 din Constituție (HCC nr. 7 din 17 februarie 2017, § 54).

25. În contextul celor menționate supra, Curtea reține că sesizarea nu poate fi acceptată pentru examinare în fond și urmează a fi declarată inadmisibilă.

Din aceste motive, în conformitate cu prevederile articolului 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, articolelor 61 alin.(3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale și al pct. 28 lit. b) din

Regulamentul privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea Avocatului Poporului pentru drepturile copilului, dna Maia Bănărescu, pentru controlul constituționalității articolului 41 alin. (4) și alin. (5) din Codul educației al Republicii Moldova nr. 152 din 17 iulie 2014, a Hotărârii Parlamentului nr. 1531-XIII din 25 februarie 1998 privind instituirea Fondului extrabugetar pentru manuale și a Hotărârii Guvernului nr. 876 din 22 decembrie 2015 cu privire la asigurarea cu manuale a elevilor.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Alexandru TĂNASE

Chișinău, 31 martie 2017
DCC nr. 33
Dosarul nr. 18a/2017